

Številka: 007-16/2013/
Datum: 8.3.2013

Ministrstvo finance
Urad za preprečevanje pranja denarja

Zadeva: Predlog Direktive o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma – mnenje Informacijskega pooblaščenca

Zveza: Vaše zaprosilo in gradivo z dne 4.3.2013

Spoštovani!

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju Pooblaščenec) na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) daje predhodna mnenja ministrstvu, državnemu zboru, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, drugim državnim organom ter nosilcem javnih pooblastil o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke.

Na podlagi vašega zaprosila dajemo mnenje na usklajenost Direktive o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma (v nadaljevanju: predlog Direktive) s predpisi s področja varstva osebnih podatkov.

Uvodoma naj poudarimo, da v tej zadevi pričakujemo tudi stališče Evropskega nadzornika za varstvo osebnih podatkov (European Data Protection Supervisor - EDPS). Ker gre za postopek na EU ravni in se predlog Direktive v uvodu sklicuje na posvetovanje z EDPS, ugotavljamo, da bo mnenje pridobljeno in upamo, da tudi upoštevano. Sami izpostavljamo tri največje dileme, ki smo jih imeli, pri prebiranju dokumentov: spoštovanje načela sorazmernosti pri določanju ukrepov, omejitev pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, skicevanje na različne dokumente s področja varstva osebnih podatkov – tudi tiste, ki so šele v nastajanju.

Problem sorazmernosti ukrepov

Izhodišče predlagane Direktive je ugotovitev iz Ocene učinkov, da se sistem za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma nenehno sooča z opomini, da noben še tako robusten okvir ni resnično varen pred pranjem denarja. Takšno izhodišče je enako neizogibno kot dejstvo, da nobena družba ni imuna proti klasičnim kaznivim dejanjem, nobena policija ni zmožna identificirati vseh storilcev kaznivih dejanj in noben pravosodni sistem vseh ne obsodi. Ob takšnih izhodiščih je torej treba najti razumne ukrepe, ki bodo zmanjšali tveganje za storitev prepovedanih ravnanj, na drugi strani pa ne bodo prekomerno škodljivo vplivali na življenje posameznikov, ki se prostovoljno podrejajo pravilom v družbi. S tega stališča gre s področja varstva osebnih podatkov predlagani Direktivi največji očitke zaradi nesorazmernosti predvidenih ukrepov. Direktiva 46/95 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem pretoku teh podatkov v recitalu 28 določa, da morajo biti podatki predvsem primerni, ustrezni in ne pretirani glede na namene, za katere se obdelujejo. Edino tehtanje predlaganih ukrepov, ki izhaja iz uvoda v predlog Direktive je bilo narejeno z mislijo o povzročanju stroškov zavezanim subjektom. Tako predlagatelj na strani 9 (prvi odstavek) meni, »bodo koristi, povezane s preprečevanjem pranja denarja in financiranja terorizma, še naprej prevladoval nad stroški«. Učinek predlaganih ukrepov na varstvo zasebnosti in osebnih podatkov ni bil razpravljan. Glede na spodnjo mejo, pri kateri se zahteva skrben pregled stranke, posledično pa vodenj evidenc (vsaj petletna hramba osebnih podatkov) in sporočanje podatkov nadzornim organom (7500 eur, v določenih primerih pa le 1000 EUR) je zelo malo transakcij (gotovinskih in ostalih), pri katerih skrben pregled stranke ne bi bil zapovedan. Po mnenju Pooblaščenca je takšna ocena (ne)sprejemljivega tveganja za pranje denarja popolnoma spregledala dejstvo,

da je večina posameznikov¹ konformnih, tako nizka meja zneskov pa bo pripeljala do izrednega povečanja obdelave osebnih podatkov za namen preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma. Na drugi strani so **podatki o vplivu že obstoječih ukrepov EU na preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma zelo skopi (jih praktično ni), tako ni mogoče oceniti ali in zakaj so veljavne mejne vrednosti prenizke.**

Problem omejitve pravice do seznanitve z lastnimi podatki

Po 38. členu predloga Direktive pooblaščen subjekt ter njihovi direktorji in zaposleni zadevni stranki ali drugim tretjim osebam ne smejo razkriti dejstva, da so v skladu s členoma 32 in 33 posredovali informacije ali da poteka ali bi se lahko uvedla preiskava o pranju denarja ali financiranju terorizma. Omejitev pravice do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki je ena od predpostavk poštene obdelave osebnih podatkov (recital 38 Direktive 46/95), hkrati gre za pravico posameznika do dostopa do njegovih podatkov iz 12. člena Direktive 45/96 (v Republiki Sloveniji je pravica do seznanitve tudi ustavna pravica posameznikov). Pravico do dostopa je po 13. členu Direktive 46/95 dopustno omejiti med drugim tudi iz razlogov preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja in pregona kaznivih dejanj ali kršitve etike za zakonsko urejene poklice ter pomembnega gospodarskega ali finančnega interesa države članice ali Evropske unije, vključno z denarnimi, proračunskimi in davčnimi zadevami. Pri tem je najpomembneje, da **omejitev pravice traja dokler je potrebna – in ne za vselej.** V predlagani Direktivi je torej treba določiti rok, po izteku katerega bodo posamezniku osebni podatki dostopni – saj ne bo več potrebe po varovanju interesov, zaradi katerega je bila omejitev vzpostavljena.

Problem sklicevanja na regulatorni okvir v nastajanju

Kot neprimerno ocenjujemo tudi sklicevanje na predlagani novi regulatorni okvir varstva osebnih podatkov (v uvodu k predlogu Direktive – stran 4,5). Tako Uredba o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem pretoku teh podatkov kot Direktiva o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov za namene preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja in pregona kaznivih dejanj, izvršitvi kazenskih obsodb in prostem pretoku teh podatkov sta v fazi osnutkov, ki se vsebinsko ves čas spreminjata in dopolnjujeta.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka

---

¹ Pripombe Pooblaščenca se nanašajo zgolj na obdelavo osebnih podatkov – podatkov o posameznikih, ne pa tudi na obdelavo podatkov o pravnih osebah, samostojnih podjetnikih in drugih oblikah opravljanja samostojne gospodarske dejavnosti ali poklica.